WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 7 czerwca 2007 r.*

W sprawie C-278/06

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Bundesverwaltungsgericht (Niemcy) postanowieniem z dnia 18 maja 2006 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 26 czerwca 2006 r., w postępowaniu:

Manfred Otten

przeciwko

Landwirtschaftskammer Niedersachsen,

przy udziale:

Jonny'ego Kücka

oraz

Vertreterin des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht,

* Język postępowania: niemiecki.

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: R. Schintgen, prezes izby, A. Borg Barthet i M. Ilešič (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,
sekretarz: B. Fülöp, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 29 marca 2007 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu M. Ottena przez G.-W. Bieńka, Rechtsanwalt,

— w imieniu Landwirtschaftskammer Niedersachsen przez H. Steggewentz, działającą w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lummę oraz C. Blaschke, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez J. Schieferera oraz F. Erlbachera oraz przez H. Tserepę-Lacombe, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Rady (EWG) nr 3950/92 z dnia 28 grudnia 1992 r. ustanawiającego dodatkową opłatę wyrównawczą w sektorze mleka i przetworów mlecznych (Dz.U. L 405, str. 1), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 1256/1999 z dnia 17 maja 1999 r. (Dz.U. L 160, str. 73, zwanego dalej „rozporządzeniem nr 3950/92").

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy M. Ottenem, byłym dzierżawcą gruntów przeznaczonych dla gospodarstw trudniących się produkcją mleka, a Landwirtschaftskammer Niedersachsen (izbą rolnictwa Dolnej Saksonii) w przedmiocie przeniesienia ilości referencyjnych mleka lub produktów mlecznych na wydzierżawiającego, gdzie wydzierżawiający, niebędący producentem mleka lub produktów mlecznych, przenosi z kolei wskazaną ilość referencyjną za pośrednictwem państwowego biura sprzedaży, w możliwie najkrótszym terminie, na rzecz osoby trzeciej będącej takim producentem.

Ramy prawne

Uregulowania wspólnotowe

3 W 1984 r. ze względu na utrzymujący się stan braku równowagi pomiędzy podażą a popytem w sektorze mleka, na mocy art. 5c rozporządzenia Rady (EWG) nr 804/68 z dnia 27 czerwca 1968 r. w sprawie wspólnej organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz.U. L 148, str. 13), zmienionego rozporządzeniem Rady nr 856/84

z dnia 31 marca 1984 r. (Dz.U. L 90, str. 10), wprowadzona została regulacja w przedmiocie opłat dodatkowych. Zgodnie z tym przepisem opłatę dodatkową należy uiścić od ilości mleka przekraczającej określoną ilość referencyjną.

4 Ogólne zasady stosowania opłat dodatkowych zostały ustanowione w rozporządzeniu Rady (EWG) nr 857/84 z dnia 31 marca 1984 r. przyjmującym ogólne zasady stosowania opłat, określonych w art. 5c rozporządzenia (EWG) nr 804/68 w sektorze mleka i przetworów mlecznych (Dz.U. L 90, str. 13).

5 Rozporządzenie nr 857/84 zostało uchylone rozporządzeniem nr 3950/92, na mocy którego przedłużono okres obowiązywania regulacji dotyczącej opłat dodatkowych do dnia 1 kwietnia 2000 r., chociaż początkowo miała być ona stosowana jedynie do dnia 1 kwietnia 1993 r.

6 Artykuł 7 ust. 2 rozporządzenia nr 3950/92 stanowi, co następuje:

„Jeśli strony nie osiągnęły porozumienia, w przypadku dzierżaw mających wygasnąć bez żadnej możliwości odnowienia ich na podobnych warunkach lub w sytuacjach pociągających porównywalne skutki prawne, ilości referencyjne dostępne dla danych gospodarstw przenoszone są w całości lub częściowo na producentów przejmujących je zgodnie z przepisami, które są lub mają zostać przyjęte przez państwa członkowskie, z uwzględnieniem prawnych interesów stron”.

7 Artykuł 8 tego rozporządzenia stanowi, co następuje:

„W celu zakończenia procesu restrukturyzacji produkcji mleka lub w celu poprawy środowiska państwa członkowskie mogą wprowadzić jeden lub kilka następujących przepisów zgodnie ze szczegółowymi zasadami, które ustalą, z uwzględnieniem uzasadnionych interesów stron:

[…]

b) określenie na podstawie obiektywnych kryteriów warunków, na jakich producenci mogą uzyskać, w zamian za spłatę, na początku dwunastomiesięcznego okresu, ponowne przydzielenie przez właściwe władze lub organ wyznaczony przez te władze ilości referencyjnych uwolnionych definitywnie pod koniec poprzedniego dwunastomiesięcznego okresu przez innych producentów w zamian za rekompensatę w jednej lub więcej rocznych ratach, równą wspomnianej powyżej spłacie;

[…]

e) na wniosek producenta do właściwych władz lub organu wyznaczonego przez te władze w celu poprawy struktury produkcji mleka na poziomie gospodarstwa, pozwolenie na definitywne przeniesienie ilości referencyjnych bez przeniesienia odpowiednich gruntów lub odwrotnie bądź pozwolenie na ekstensyfikację produkcji.

[…]”.

8 Artykuł 9 rozporządzenia nr 3950/92 stanowi, co następuje:

„Do celów niniejszego rozporządzenia:

[…]

c) »producent« oznacza osobę fizyczną lub prawną, bądź grupę osób fizycznych lub prawnych, które prowadzą gospodarstwo rolne mieszczące się w obrębie terytorium geograficznego państwa członkowskiego:

— które sprzedają mleko lub inne przetwory mleczne bezpośrednio konsumentowi

i/lub

— zaopatrują skupujących;

[…]" [tłumaczenie nieoficjalne].

Przepisy krajowe

9 Regulacja dotycząca przeniesienia ilości referencyjnych na dostawy mleka lub przetworów mlecznych została ustanowiona w rozporządzeniu w sprawie stosowania opłat dodatkowych (Zusatzabgabenverordnung) z dnia 12 stycznia 2000 r. (BGBl. 2000 I, str. 27, zwanym dalej „rozporządzeniem ZAV"), które weszło w życie w dniu 1 kwietnia 2000 r.

10 Zgodnie z rozporządzeniem ZAV ilości referencyjne mogą być sprzedawane zasadniczo w trzech dniach każdego roku, tj. 1 kwietnia, 1 lipca lub 30 października, za pośrednictwem państwowego biura sprzedaży, zgodnie z określoną procedurą bez uwzględnienia powierzchni gruntów przeznaczonych dla gospodarstw trudniących się produkcją mleka.

11 W związku z tym, że umowa dzierżawy rolnej będącej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym została zawarta przed 1 kwietnia 2000 r., na mocy art. 12 ust. 2 zdanie pierwsze rozporządzenia ZAV zastosowanie ma art. 7 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia w sprawie gwarantowanych ilości mleka (Milchgarantiemengenverordnung) z dnia 25 maja 1984 r. (BGBl. 1984 I, str. 720) zmienionego trzydziestym trzecim rozporządzeniem zmieniającym z dnia 25 marca 1996 r. (BGBl. 1996 I, str. 535). Zgodnie z art. 7 ust. 1 zdanie pierwsze rozporządzenia w sprawie gwarantowanych ilości mleka, w przypadku wygaśnięcia dzierżawy rolnej ilość referencyjna przypada ponownie wydzierżawiającemu.

12 Jeżeli ilość referencyjna zostaje przeniesiona na rzecz wydzierżawiającego, który nie jest producentem, art. 12 ust. 2 zdanie pierwsze rozporządzenia ZAV nakazuje pobranie 33% tej ilości na poczet rezerwy kraju związkowego.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

13 W 1974 r. poprzednik prawny M. Ottena zawarł z p. Kückiem umowę dzierżawy rolnej na czas nieokreślony dla celów produkcji mleka na gruntach o powierzchni 4,1862 ha.

14 W 1984 r. w ramach wprowadzenia systemu opłat dodatkowych pobieranych od producentów mleka, którzy przekraczają przyznane im ilości referencyjne, poprzednikowi prawnemu M. Ottena przyznano określoną ilość referencyjną w związku z gruntem wydzierżawianym dla celów produkcji mleka.

15 W roku 2000 r. panowie Otten i Kück rozwiązali zawartą między sobą umowę dzierżawy ze skutkiem na dzień 1 stycznia 2001 r. W związku z tym od tej daty gospodarstwo przypadło ponownie p. Kückowi.

16 Na wniosek p. Kücka, Landwirtschaftskammer Hannover (izba rolnicza w Hanowerze) zaświadczyła na mocy decyzji administracyjnej z dnia 14 lutego 2001 r. zmienionej w dniu 27 kwietnia 2001 r., że miało miejsce przeniesienie na jego rzecz ilości referencyjnej wynoszącej 9 315 kg. Izba ta zadecydowała również, że ilość referencyjna wynosząca 4 588 kg zostanie pobrana na poczet rezerwy kraju związkowego ze względu na to, że p. Kück nie był producentem.

17 M. Otten wniósł od tej decyzji sprzeciw, który został oddalony przez Landwirtschaftskammer Hannover.

18 M. Otten wniósł odwołanie do Verwaltungsgericht Stade (sąd administracyjny w Stade), który uchylił wskazane decyzje administracyjne.

19 Na mocy wyroku z dnia 16 marca 2005 r. Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht (wyższy sąd administracyjny Dolnej Saksonii) oddalił odwołanie złożone przez Landwirtschaftskammer Niedersachsen. Niedersächsisches Oberverwaltungsgericht

uznał, że w przypadku, gdy wygasa dzierżawa rolna obejmująca gospodarstwo wykorzystywane do produkcji mleka, odpowiednia ilość referencyjna przypada z powrotem na wydzierżawiającego jedynie wówczas, gdy jest on sam producentem lub natychmiast przeniesie grunty na innego producenta.

20 Landwirtschaftskammer Niedersachsen wniosła rewizję do Bundesverwaltungsgericht.

21 Bundesverwaltungsgericht stwierdził, że zgodnie z wykładnią Trybunału zawartą w wyroku z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie Thomsen (C-401/99, Rec. str. I-5775), przejściowe nabycie przez wydzierżawiającego niebędącego producentem jest możliwe wówczas, gdy po pierwsze, nabycie to jest tymczasowe i konieczne w świetle prawa krajowego i po drugie, prowadzi do nowego przeniesienia dzierżawy na dzierżawcę będącego producentem. Wedle interpretacji tego wyroku przez sąd krajowy, należy uznać, iż końcowym skutkiem tych dwóch przeniesień jest jedna czynność przeniesienia ilości referencyjnej z jednego producenta na innego producenta (ww. wyrok w sprawie Thomsen, pkt 43).

22 Ta wykładnia powinna mieć również zastosowanie w sprawie zawisłej przed sądem krajowym, w której przeniesienie gruntów jest w ramach drugiej czynności przeniesienia, zgodnie z nowymi przepisami krajowymi, oddzielone od ilości referencyjnych.

23 Ponadto zgodnie z tą wykładnią ilości referencyjne są używane dla celów produkcji lub wprowadzania mleka do obrotu, w związku z czym wydzierżawiający niebędący producentem nie może czerpać czysto finansowych korzyści, wykorzystując wartość rynkową tych ilości referencyjnych (wyrok z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie C-313/99 Mulligan i in., Rec. str. I-5719, pkt 30; ww. wyrok w sprawie Thomsen, pkt 39 oraz podobnie wyrok z dnia 13 kwietnia 2000 r. w sprawie C-292/97 Karlsson i in., Rec. str. I-2737, pkt 57).

24 W tych okolicznościach Bundesverwaltungsgericht postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 3950/92 należy interpretować w ten sposób, że przy wygaśnięciu umowy dzierżawy rolnej obejmującej gospodarstwo trudniące się produkcją mleka lub grunty używane do produkcji mleka związane z nimi ilości referencyjne mogą również przypaść ponownie wydzierżawiającemu w przypadku, w którym sam wydzierżawiający nie jest i nie będzie producentem, ale za pośrednictwem państwowego biura sprzedaży niezwłocznie dokonuje przeniesienia ilości referencyjnej na osobę trzecią, która jest producentem?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

25 W pytaniu prejudycjalnym sąd krajowy zmierza do ustalenia, czy art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 3950/92 należy interpretować w ten sposób, że przy wygaśnięciu umowy dzierżawy rolnej obejmującej gospodarstwo trudniące się produkcją mleka związana z nim ilość referencyjna może ponownie przypaść wydzierżawiającemu, jeżeli wydzierżawiający niebędący producentem i niezamierzający nim zostać niezwłocznie przeniesie za pośrednictwem państwowego biura sprzedaży wskazaną ilość referencyjną na osobę trzecią, która jest producentem.

26 Należy w pierwszej kolejności wskazać, że z systematyki wspólnotowych przepisów w dziedzinie opłat dodatkowych od mleka, wynika, iż co do zasady ilość referencyjna może zostać przyznana rolnikowi tylko pod warunkiem, że jest on producentem mleka (zob. podobnie wyrok z dnia 26 października 2006 r. w sprawie C-275/05 Kibler, Zb.Orz. str. I-10569, pkt 21 oraz cytowane orzecznictwo).

27 Zgodnie bowiem z art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 3950/92 przy wygaśnięciu umowy dzierżawy rolnej obejmującej gospodarstwo trudniące się produkcją mleka związana z nim ilość referencyjna może co do zasady jedynie wówczas przypaść w całości lub w części wydzierżawiającemu, gdy jest on producentem w rozumieniu art. 9 lit. c) tego rozporządzenia (ww. wyrok w sprawie Thomsen, pkt 41).

28 W tych okolicznościach przejściowe nabycie ilości referencyjnych przez wydzierżawiającego niebędącego producentem jest w świetle prawa wspólnotowego dopuszczalne jedynie wówczas, gdy jest to konieczne i trwa tak krótko, jak tylko to możliwe (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Thomsen, pkt 43).

29 Wykładnię tę można zastosować do sprawy będącej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym. Po pierwsze, z motywu szóstego rozporządzenia nr 1256/1999 wynika, że państwa członkowskie mogą zorganizować przenoszenie ilości referencyjnych w inny sposób niż na zasadzie indywidualnych transakcji między producentami. Po drugie, z ww. pkt 43 wyroku w sprawie Thomsen wynika, że przejściowe przyznanie ilości referencyjnych na długi okres wydzierżawiającym, którzy nie zamierzają zostać producentami, jest sprzeczne z ogólną systematyką przepisów wspólnotowych dotyczących opłat dodatkowych od mleka i z zasadą, wedle której ilość referencyjna nie może zostać przyznana rolnikowi niebędącemu producentem mleka.

30 Okoliczność, że w sprawie zawisłej przed sądem krajowym przeniesienie ilości referencyjnej jest oderwane od przeniesienia gospodarstwa, nie wpływa na wskazaną wykładnię.

31 Zgodnie bowiem z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, nawet jeśli ilość referencyjna zostaje co do zasady przeniesiona jedynie poprzez przeniesienie gospodarstwa, z którym jest związana, gdy przeniesienie spełnia wymogi formy i przesłanki

przewidziane w art. 7 rozporządzenia nr 3950/92, to jednak w wyjątkowych przypadkach przewidzianych w prawie wspólnotowym ilości referencyjne mogą być przeniesione bez gospodarstwa (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Mulligan, pkt 27 i cytowane orzecznictwo).

32 Należy w tym kontekście wskazać, że art. 8 lit. b) i c) rozporządzenia nr 3950/92 umożliwia państwom członkowskim przyjęcie — pojedynczo lub łącznie — jednego lub kilku z wymienionych w nim środków, ale nie zezwala im na uchwalanie nowych rodzajów przepisów w tym zakresie (wyrok z dnia 14 października 2004 r. w sprawie C-173/02 Hiszpania przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. I-9735, pkt 26).

33 Zgodnie bowiem z art. 8 lit. b) rozporządzenia nr 3950/92 państwa członkowskie mogą, w celu zakończenia procesu restrukturyzacji produkcji mleka lub w celu poprawy środowiska, określić na podstawie obiektywnych kryteriów warunki, na jakich producenci mogą uzyskać, w zamian za spłatę, na początku dwunastomiesięcznego okresu, ponowne przydzielenie przez właściwe władze lub organ wyznaczony przez te władze ilości referencyjnych uwolnionych definitywnie pod koniec poprzedniego dwunastomiesięcznego okresu przez innych producentów.

34 Zgodnie z art. 8 lit. e) rozporządzenia nr 3950/92 państwa członkowskie mogą również, na wniosek producenta skierowany do właściwych władz lub organu wyznaczonego przez te władze, wydać pozwolenie na definitywne przeniesienie ilości referencyjnej bez przeniesienia odpowiedniego gospodarstwa.

35 Z powyższego wynika, że prawodawca wspólnotowy przewidział możliwość przeniesienia na producenta, za pośrednictwem państwowego organu sprzedaży, ilości referencyjnej bez przeniesienia związanego z nią gospodarstwa.

36 Powyższej wykładni nie podważają pkt 42 i 43 ww. wyroku w sprawie Thomsen dotyczące przeniesienia ilości referencyjnych przy uwzględnieniu powierzchni gruntów przeznaczonych dla gospodarstw trudniących się produkcją mleka, ponieważ z wyroku tego nie wynika, że wydzierżawiający nie może przenieść na osobę trzecią będącą producentem, za pośrednictwem państwowego organu sprzedaży, ilości referencyjnej bez związanego z nią gospodarstwa, w możliwie najkrótszym terminie po wygaśnięciu umowy dzierżawy.

37 Okoliczność, że w sprawie będącej przedmiotem postępowania przed sądem krajowym ilość referencyjna związana z gospodarstwem tymczasowo przypada wydzierżawiającemu, który nie jest producentem, nie jest decydująca, ponieważ sytuacja taka nie trwa długo i ilość referencyjna zostaje niezwłocznie przeniesiona na osobę trzecią rzeczywiście będącą producentem.

38 W związku z tym przejściowe nabycie ilości referencyjnej związanej z gospodarstwem przez wydzierżawiającego niebędącego producentem, w celu przeniesienia na państwowe biuro sprzedaży w zakresie ilości referencyjnych, aby mogło ono ją sprzedać producentom w możliwie najkrótszym terminie, nie może zostać uznane za sprzeczne z art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 3950/92.

39 Wykładnia ta jest ponadto zgodna z podstawowym celem wskazanego przepisu rozporządzenia nr 3950/92, zgodnie z którym ilości referencyjne nie mogą być przyznane osobom mającym zamiar czerpania czysto finansowych korzyści z tego przyznania (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Thomsen, pkt 45).

40 Mając na uwadze powyższe, na pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć w ten sposób, że art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 3950/92 należy interpretować w ten sposób, że przy wygaśnięciu umowy dzierżawy rolnej obejmującej gospodarstwo trudniące

się produkcją mleka związana z nim ilość referencyjna może ponownie przypaść wydzierżawiającemu, jeżeli wydzierżawiający niebędący producentem i niezamierzający nim zostać niezwłocznie przeniesie za pośrednictwem państwowego biura sprzedaży wskazaną ilość referencyjną na osobę trzecią, która jest producentem.

W przedmiocie kosztów

41 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 7 ust. 2 rozporządzenia Rady (EWG) nr 3950/92 z dnia 28 grudnia 1992 r. ustanawiającego dodatkową opłatę wyrównawczą w sektorze mleka i przetworów mlecznych zmienionego rozporządzeniem Rady (WE) nr 1256/1999 z dnia 17 maja 1999 r. należy interpretować w ten sposób, że przy wygaśnięciu umowy dzierżawy rolnej obejmującej gospodarstwo trudniące się produkcją mleka związana z nim ilość referencyjna może ponownie przypaść wydzierżawiającemu, jeżeli wydzierżawiający niebędący producentem i niezamierzający nim zostać niezwłocznie przeniesie za pośrednictwem państwowego biura sprzedaży wskazaną ilość referencyjną na osobę trzecią, która jest producentem.

Podpisy